

De ponent a Ponent

El *Diccionari de la literatura catalana* diu que Emili Bayo publica, en col·laboració amb Xavier Macià, l'antologia *Narradors de ponent*, mentre que Xavier Macià publica, amb Emili Bayo, l'antologia *Narradors de Ponent*.

Rècord d'aperitius

A la vitrina del bar de l'hotel del poble de Bretanya on Simenon situa l'acció d'*El gos groc* hi ha "més de seixanta ampolles d'aperitius diversos", llegim a l'edició Quaderns-Crema-Lluís Maria Todó. Ni a París hi devia haver un bar que pogués oferir als seus clients seixanta aperitius! El que diu Simenon és que hi ha "més de seixanta ampolles d'aperitius diversos i licors" ("plus de soixante bouteilles d'apéritifs divers et de liqueurs").

De rentar a llepar

Segons labutxaca-Salvador Oliva, l'Àlícia d'*A través del mirall* diu a la gateta Kitty que no s'hauria de llepar la pota "com si la Dinah [la gata vella] no t'hagués llepat aquest matí". El que diu Carroll és "com si la Dinah no t'hagués rentat ("washed") aquest matí". Precisament, Carroll enceta la novel·la explicant la manera com la Dinah renta la cara dels seus gatets, fregant-la.

Judici d'intencions

El plural *històries*, per a Pompeu Fabra i l'Alcover-Moll, i el DIEC1, feia referència a romanços, embolics, coses que es contenen sense fonament, al marge de les intencions del que les conta. Per al DIEC2, en definir-lo a través del mot *brocs*, només poden ser "raons capcioses, excuses frívoles, que algú addueix en descàrrec d'algun fet, com a justificació de la conducta, etc." D'aquesta manera adulteren el sentit de –o desqualifiquen– les expressions de l'Alcover-Moll, "deixar-se d'històries" (prescindir de coses secundàries) i "ficar-se en històries" (posar-se en coses que resulten dificultoses o destorbadores).

Martí Domínguez reivindica en un assaig el somni laic de Lucreci, d'un món desvinculat dels déus

El somni de Lucreci d'un món desvinculat dels déus, explicat exclusivament per l'observació i la raó, no s'ha fet realitat. De segur que a Lucreci l'hauria sobtat que, més de dos mil anys després del seu immortal poema, *De rerum natura*, els homes continuessin discutint apassionadament sobre la seva naturalesa, i que la religió encara jugui un paper tan transcendental en la interpretació de món, sobretot quan el poeta recordava, en el seu poema, que el terme *religió* prové de *religare*, en el sentit coercitiu de mot, de lligar, de nuar, de controlar les voluntats dels homes.

Martí Domínguez reivindica *El somni de Lucreci* en l'assaig que va obtenir el XXXIV Premi Carles Rahola d'Assaig i que publica l'editorial Proa. Com indica el subtítol, el llibre és *Una història de la llibertat del pensament*, a través de la recepció, l'impacte i la influència de l'obra de Lucreci al llarg dels segles, d'ençà de la seva redescoberta, a principi del segle XV. Per tot això, apareixen com a protagonistes del llibre noms d'artistes i intel·lectuals tan rellevants com Francis Bacon, Sandro Boticelli, Giordano Bruno, el comte de Buffon, Charles Darwin, Denis Diderot, Galileu, Goethe, Maupertuis, Carl von Linné, Montaigne, Rousseau, Voltaire o George Steiner. Fins a arribar a Edward O. Wilson, el capdavanter de l'escola sociobiològica que actualment està trasbalsant la visió de l'home.

En aquesta història del pensament lliure, Martí Domínguez veu que hi ha un fil des de Lucreci fins a Darwin, "un fil roig que ens condueix, bo i fent totes les zig-zagues imaginables, fins a la visió moderna de l'home".

La visió científica de la natura i de l'home, considera Domínguez, ha hagut de batallar per veure la llum, per imposar-se a les convencions, a la granítica tradició religiosa i sociocultural de cada societat. "En certa manera –opina– la història del progrés humà es pot resumir al combat de la ciència contra la superstició".

L'arma utilitzada pels filòsofs i lliurepensadors, considera l'assagista, és l'escepticisme, com escriu Joan Fuster al *Diccionari per a ociosos*:

"L'escepticisme és l'únic correctiu viable de la fanatització i de la badoqueria. L'únic: no n'hi ha d'altre". És, afegeix Domínguez, una lluita, llarga i sostinguda, tan inversemblant com heroica, contra aquest fanatisme i aquesta badoqueria, una lluita que encara avui continua tan viva com en temps de Lucreci.

Potser *De rerum natura*, diu Martí Domínguez, és el primer esforç per crear una cosmogonia crítica, basada en el conreu de la ciència i de la raó i no en les creences, el primer gran assaig, redactat en bells versos llatins, on es busca la raó del perquè de les coses, del perquè de la natura i de l'home.

L'obra, considera, fa miques totes les creences religioses: els déus no han creat el món; res no ha estat creat des del no-res; la matèria està en constant moviment; les espècies s'adapten als canvis i evolucionen, i els individus menys aptes desapareixen; i l'home també és el resultat d'aquest procés transformador i imparabile, així com la societat en què viu.

Martí Domínguez publica a Proa l'assaig *El somni de Lucreci. Una història de la llibertat del pensament*.